

تقدیم به خانواده‌ها یمان

پیشگفتار مترجمان

بدون شك روان‌شناسی به طور اعم و رشد و تکامل حرکتی به طور اخص با مقوله تربیت‌بدنی و ورزش ارتباط نزدیک دارد. در ربع قرن گذشته رشد و تکامل حرکتی به عنوان یکی از زمینه‌های نظری تربیت‌بدنی دستخوش تغییر و تحول بسیار، بوده و مدارج پژوهشی و علمی را به سرعت طی کرده و پیشرفت نموده است. مطالعات و تحقیقات علمی در این حیطه دیگر به دوران اولیه زندگی محدود نمی‌شود، بلکه سراسر عمر انسان را در بر می‌گیرد. در این تلاش مستمر تحقیقاتی دیدگاه‌های مختلفی ارائه شده است و با ابداع ابزارهای پژوهشی و استفاده از آنها و نیز بهره‌وری از روشهای آماری جدید به طور فزاینده بر حجم و محتوای علمی این رشته افزوده شده و سؤالات تازه‌ای در این زمینه مطرح گردیده است.

در ایران، علی‌رغم توسعه و گسترش رشته تربیت‌بدنی و علوم ورزشی به‌عنوان شاخه‌ای از علوم انسانی در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی، متأسفانه به‌جز یک جزوه درسی، منبع دیگری در اختیار دانشجویان این رشته قرار ندارد و این در حالی است که درس رشد و تکامل حرکتی در کلیه مقاطع تحصیلی مانند کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد تربیت‌بدنی و علوم ورزشی منظور شده است و با همّت فرهیختگان تربیت‌بدنی در آینده نزدیک ان‌شاءالله شاهد راه‌اندازی دوره دکتری این گرایش در دانشگاهها نیز خواهیم بود. بدین لحاظ اثر حاضر می‌تواند بخشی از کمبودهای متون درسی در این گرایش را جبران کند. علاوه بر دانشجویان رشته تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، سایر دانشجویان در رشته‌های درسی روان‌شناسی

رشد، تعلیم و تربیت دبستانی، آموزش پیش دبستانی، آموزش و پرورش کودکان استثنایی و پیشگیری و معالجه عوارض ناشی از کهولت و پیری نیز می‌توانند از این کتاب بهره‌مند شوند.

در پایان لازم می‌دانیم از سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها که توفیق انجام این کار را نصیب اینجانبان نمود و همین‌طور از خانم منصوره مستوفی و خانم اعظم حاج‌علی اکبری که با ویرایش کتاب حاضر و رفع نواقص فنی ترجمه ما را یاری کردند سپاسگزاری و تشکر نماییم.

مهدی نمازی‌زاده و محمدعلی اصلانخانی

مردادماه ۱۳۷۶

پیشگفتار مؤلف

واژه «رشد و تکامل حرکتی» برای این زمینه از مطالعه علم که پیوسته در حال رشد و تکامل است واژه بجا و درستی است. تغییرات موجودات جاندار همانند خود آنها اعجاب‌انگیز است. این پدیده‌ها، دنیای تازه‌ای از امکانات را برای پژوهشگران، مدرسان و دانشجویان علاقه‌مند به وجود می‌آورد. نظر به اینکه فرایند تغییر همواره جریان دارد، انسان می‌تواند ادعا کند که هر کتاب درسی در زمینه رشد و تکامل حرکتی هنوز از چاپ در نیامده باید مورد تجدید نظر واقع شود. اما چند سالی طول می‌کشد تا بتوان این تغییرات را با عنایت به دیدگاه‌های مختلف بررسی کرد، به طوری که افراد تازه وارد بتوانند از مطالعه آنها بهره‌مند شوند. زمان آن فرا رسیده است تا دانشجویان بتوانند بصیرت و دانش غنی‌تری با مطالعه مفاهیم و دیدگاه‌های جدید رشد و تکامل حرکتی کسب کنند. چاپ دوم کتاب *رشد و تکامل حرکتی در طول عمر حاصل این جریان است*.

تغییر در زمینه رشد و تکامل حرکتی به صور مختلفی رخ داده است. ارزنده‌ترین این تغییرات پیدایش دیدگاه جدیدی است که دیدگاه سیستم‌های پویا یا بوم‌شناختی خوانده می‌شود. این رویکرد تازه نظری که در فصل اول شرح داده می‌شود سؤالات تازه‌ای را در زمینه فرایند رشد مطرح و محدودیت‌های سایر دیدگاهها را آشکار ساخته است. سؤالهای مطرح شده در زمینه پیش‌فرضهاست که باعث سهولت کار می‌شود. من سعی کرده‌ام تا به دیدگاه سیستم‌های پویا در قسمتهای مختلف چاپ دوم این کتاب اشاره و در پاره‌ای از اوقات آن را با نظرهای سنتی مقایسه کنم.

ابزارهای جدید پژوهشی و شیوه‌های آماری، جمع‌آوری اطلاعات در زمینه

رشد و تکامل حرکتی را میسر ساخته است تا بتوان بیش از پیش آنها را با سرعت و دقت تحلیل کرد. سیستمهای یکپارچه ویدئو- کامپیوتر در حال حاضر، تحلیل حرکات را با سرعت و پیچیدگی خاصی میسر می‌کند که پیش از این هرگز میسر نبود. هرچند جزئیات این تحقیق در اختیار شما گذاشته نشده است، می‌توانید از اطلاعات ارائه شده در فصلهای سوم و چهارم بهره‌مند شوید. یکی از شیوه‌های نسبتاً جدید آماری «تحلیل متا» است که از آن به منظور بررسی تفاوت‌های جنسی در رشد و تکامل حرکتی استفاده می‌شود و این موضوعی است که در فصل پنجم درباره آن بحث خواهد شد.

تحقیق مداوم همچنین طرز تفکر ما را نسبت به جنبه‌های مختلف رشد تغییر داده است؛ برای مثال، برنامه‌های تمرینی افزایش تدریجی مقاومت در اغلب اوقات برای کودکان قبل از دوره بلوغ کم‌ارزش انگاشته شده است. با وجود این بعد از خواندن فصل هفتم به نتیجه متفاوتی خواهید رسید.

تحقیق در زمینه عناوین جدید مربوط به رشد و تکامل حرکتی و موضوعهای وابسته انجام شده است؛ برای مثال، پژوهشگران اخیراً چگونگی ساختار دانش مربوط به مهارت‌های ورزشی را در کودکان مورد بررسی و مطالعه قرار داده‌اند. در مورد این موضوع در فصل هشتم بحث شده است. در حال حاضر مطالب کافی در زمینه رشد عزت نفس برای اجرای ماهرانه وجود دارد؛ این مفهوم کاملاً جدید به فصل نهم اضافه شده است.

با وجود اینکه چاپ تازه و تجدید نظر شده کتاب رشد و تکامل حرکتی در طول عمر هنوز برای افراد و دانشجویان تازه‌وارد به این رشته نگاشته شده است، اما هدف من ارتقا و بهتر کردن چاپ اول کتاب بوده است، به طوری که درباره موضوعات پایه بیشتر بحث کرده، مباحث خود را با اطلاعات تازه استحکام بیشتری ببخشم. چندین بخش از کتاب گسترده‌تر شده و کتاب در سه بخش اصلی تنظیم شده است. بخش اول شامل فصلهای اول و دوم است که در خلال آن سعی شده است تا نتایج مطالعات در زمینه رشد و تکامل حرکتی ارائه شود و به دنبال آن مبحث فرایندهای نمو جسمی در سیستمهای مختلف بدن انسان پیگیری شود. بخش دوم متشکل از فصلهای سوم، چهارم و پنجم است که موضوع رشد و تکامل حرکتی

را از طفولیت تا دوره پیری دنبال می‌کند. بخش سوم، یعنی چهار فصل پایانی کتاب، به بحث در زمینه چگونگی تأثیرپذیری رشد حرکتی از رشد شناختی و ادراکی می‌پردازد و واکنشهای فیزیولوژیک نسبت به تمرین و عوامل روانی آن را بررسی می‌کند.

در چاپ دوم تصاویر و اشکال نسبت به چاپ اول دو برابر شده است، همین‌طور جدولها، نمودارها و وسایل یادگیری بیشتری در این چاپ منظور شده است. در این کتاب می‌توانید واژه‌های کلیدی را ملاحظه کنید؛ این واژه‌ها در پایان کتاب در واژه‌نامه تعریف شده‌اند. هر یک از فصلها را با خلاصه‌ای از مباحث آن فصل و سؤالات مورد بحث به پایان برده‌ایم. این عوامل فراگیری شما را در حالی که مشغول کاوش و مطالعه در زمینه رشد و تکامل حرکتی هستید ساده و آسان می‌کند.

جنبه‌ای که بیشترین جاذبه و لذت نوشتن کتاب حاضر را فراهم کرد، ملاقات و مذاکره با معلمان، استادان و دانشجویانی بود که از چاپ اول این کتاب استفاده کرده بودند. اظهار نظر کسانی که چاپ اول این کتاب را خوانده بودند در بازنگری مجدد این کتاب به من کمک بسیار کرد. حال فکر می‌کنم این کتاب نه تنها یک منبع درسی که همانند موضوع رشد و تکامل حرکتی خود یک فرایند در حال جریان است. امیدوارم بتوانم نتیجه تحقیقات انجام شده بعضی از خوانندگان را همراه با پیشنهادهای شما در چاپهای بعدی این کتاب منظور کنم.

